

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 332/2014-7

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 24. júna 2014 v senáte zloženom z predsedu Lajosa Mészárosa (sudca spravodajca), zo sudkyne Ivetty Macejkovej a sudcu Sergeja Kohuta predbežne prerokoval sťažnosť I. K., vo veci namietaného porušenia svojho základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom a uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 4 Cdo 227/2011 a sp. zn. 4 Cdo 228/2011 z 30. januára 2013 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť I. K. o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 10. apríla 2013 doručená sťažnosť I. K. (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namietal porušenie svojho základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom a uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 4 Cdo 227/2011 a sp. zn. 4 Cdo 228/2011 z 30. januára 2013 (ďalej aj „napadnuté uznesenie“).

2. Zo sťažnosti a z jej príloh vyplýva, že najvyšší súd napadnutým uznesením zastavil konanie o dovolaní sťažovateľa proti rozsudku Krajského súdu v Prešove (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 3 Co 101/2009 zo 14. októbra 2009 a odmietol dovolanie sťažovateľa proti uzneseniu krajského súdu sp. zn. 3 Co 29/2011 z 10. augusta 2011. Podľa sťažovateľa najvyšší súd sa dovolaniami nezaoberal nielen z vecného hľadiska, ale ani z formálneho a procesného, aj keď tak bol podľa názoru sťažovateľa povinný v zmysle § 237 zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej aj „OSP“) urobiť *ex offio*, bez toho, aby sťažovateľ čokoľvek namietal. Uvedená povinnosť najvyššieho súdu podľa sťažovateľa vyplýva z platnej a účinnej právnej úpravy, ktorú najvyšší súd na úkor sťažovateľa porušil, čím podľa neho vlastne odmietol spravodlivosť ako takú, teda porušil o. i. aj dohovor, lebo „*kde niet súdneho procesu, tam niet ani spravodlivosti*“. Podľa sťažovateľa napadnuté uznesenie najvyššieho súdu je nekvalifikované a zmätočné a vo svojej podstate úplne prázdne. Za nezákonné a neústavné spolu s predchádzajúcimi rozhodnutiami súdov nižších stupňov ich sťažovateľ považuje aj v tom, že pokiaľ ide o právnu pomoc, všeobecné súdy odignorovali v tomto smere aj také dôležité právne normy, ako sú Všeobecná deklarácia ľudských práv, ale aj ústavný zákon č. 23/1991 Zb., ktorým sa uvádza Listina základných práv a slobôd ako ústavný zákon Federálneho zhromaždenia Českej a Slovenskej Federatívnej Republiky, hlavne čl. 7 ods. 2.

3. Sťažovateľ navrhol, aby ústavný súd nálezom vyslovil, že jeho základné právo garantované čl. 46 ods. 1 ústavy a právo garantované čl. 6 ods. 1 dohovoru bolo napadnutým uznesením najvyššieho súdu porušené, napadnuté uznesenie zrušil a vrátil vec najvyššiemu súdu na nové konanie a rozhodnutie, ďalej aby ústavný súd priznal sťažovateľovi finančné zadosťučinenie vo výške 33 000 eur a úhradu trov súdneho konania.

II.

4. Z napadnutého uznesenia najvyššieho súdu vyplýva, že najvyšší súd predovšetkým skúmal, či je dovolanie prípustné proti potvrdzujúcemu uzneseniu krajského súdu sp. zn. 3 Co 29/2011 z 10. augusta 2011, ktorým nebolo vyhovené žiadosti sťažovateľa o ustanovenie advokáta. Podľa najvyššieho súdu v danom prípade krajský súd rozhodol uznesením. Pokiaľ dovolanie smeruje proti rozhodnutiu odvolacieho súdu vydanému v tejto

procesnej forme, je tento opravný prostriedok prípustný za podmienok ustanovených v § 239 OSP. Podľa najvyššieho súdu dovolaním napadnuté uznesenie krajského súdu sp. zn. 3 Co 29/2011 z 10. augusta 2011 nevykazuje znaky žiadneho z rozhodnutí podľa § 239 OSP, prípustnosť dovolania preto z uvedených ustanovení nebolo možné podľa najvyššieho súdu vyvodit'. Najvyšší súd ďalej uviedol, že vzhľadom na zákonnú povinnosť (§ 242 ods. 1 druhá veta OSP) skúmať vždy, či napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu nebolo vydané v konaní postihnutom niektorou z procesných väd vymenovaných v § 237 OSP, najvyšší súd sa ďalej zaoberal otázkou, či konanie pred krajským súdom vo veci sp. zn. 3 Co 29/2011 nebolo postihnuté niektorou z väd vymenovaných v § 237 písm. a) až g) OSP. S prihliadnutím na obsah dovolania a v ňom vytykané nesprávne postupy súdov nižších stupňov sa najvyšší súd osobitne zaoberal otázkou, či sťažovateľovi bola v konaní pred krajským súdom odňatá možnosť pred súdom konať [§ 237 písm. f)]. Sťažovateľ argumentáciu o existencii procesnej vady konania uvedenej v § 237 písm. f) OSP nezaložil na tvrdení, že súdy porušili ustanovenia Občianskeho súdneho poriadku upravujúce postup súdu v občianskom súdnom konaní alebo že nezachovali zákonom stanovenú procedúru prerokovania veci, znemožnili mu urobiť niektorý procesný úkon a pod. Podstatou jeho dovolacích námietok bolo, že rozhodnutia súdov sú nesprávne, a to nielen po skutkovej, ale aj právnej stránke. Najvyšší súd so zreteľom na už uvedené zdôraznil, že ustanovenie § 237 písm. f) OSP dáva odňatie možnosti konať pred súdom výslovne do súvislosti iba s faktickou procesnou činnosťou súdu, a nie s jeho právnym hodnotením veci. Právne posúdenie veci súdmi nižších stupňov je síce relevantný dovolací dôvod, ktorým možno úspešne odôvodniť procesne prípustné dovolanie [§ 241 ods. 2 písm. c) OSP], nesprávne právne posúdenie veci súdmi nižších stupňov nie je ale procesnou vadou konania v zmysle § 237 písm. f) OSP. Samo nesprávne právne posúdenie veci súdmi nižších stupňov nezakladá prípustnosť dovolania v zmysle § 237 OSP. Z týchto dôvodov najvyšší súd dovolanie sťažovateľa ako dovolanie smerujúce proti rozhodnutiu, proti ktorému je tento opravný prostriedok neprípustný, odmietol.

5. V nadväznosti na uvedené najvyšší súd ďalej skúmal, či sú splnené podmienky, za ktorých môže konať vo veci dovolania sťažovateľa proti rozsudku krajského súdu sp. zn. 3 Co 101/2009 zo 14. októbra 2009. V tejto súvislosti najvyšší súd uviedol, že dovolateľ

v dovolacom konaní musí byť zastúpený advokátom, pokiaľ nemá právnické vzdelanie buď sám, alebo jeho zamestnanec (člen), ktorý za neho koná (§ 241 ods. 1 druhá veta OSP). Sťažovateľ nemá právnické vzdelanie a pri podaní dovolania nebol zastúpený advokátom. Ďalej najvyšší súd uviedol, že sťažovateľovej žiadosti o ustanovenie advokáta podľa § 30 ods. 1 OSP (v znení účinnom do 31. decembra 2011) nebolo vyhovené (uznesenie Okresného súdu Bardejov č. k. 2 C 48/2005-115 z 10. januára 2011 v spojení s uznesením krajského súdu sp. zn. 3 Co 29/2011 z 10. augusta 2011, ktoré po prieskume najvyšším súdom neboli zrušené ako vecne nesprávne). Najvyššiemu súdu nezostalo preto iné, ako dovolacie konanie proti rozsudku krajského súdu sp. zn. 3 Co 101/2009 zo 14. októbra 2009 podľa § 104 ods. 2 OSP v spojení s § 243c OSP zastaviť. Vzhľadom na dôvod, pre ktorý najvyšší súd zastavil toto dovolacie konanie, nezaoberal sa otázkou procesnej prípustnosti dovolania.

III.

6. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak.

Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením

bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

IV.

7. Predmetom sťažnosti pred ústavným súdom je námietka porušenia sťažovateľovho základného práva garantovaného čl. 46 ods. 1 ústavy a práva garantovaného čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým uznesením, a to z dôvodov, že najvyšší súd sa podľa sťažovateľa ním podanými dovolaniami nezaoberal nielen z vecného hľadiska, ale ani z formálneho a procesného, a napadnuté uznesenie najvyššieho súdu je podľa sťažovateľa nekvalifikované a zmätočné.

8. Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy sa každý môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho vec bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom.

9. Z doterajšej judikatúry ústavného súdu vyplýva, že medzi obsahom základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a obsahom práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (porov. I. ÚS 335/06, II. ÚS 71/97, III. ÚS 171/06, IV. ÚS 158/09).

10. Podstata základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivý proces podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru spočíva v oprávnení každého domáhať sa ochrany svojich práv na súde. Tomuto oprávneniu zodpovedá povinnosť súdu nezávisle a nestranne vo veci konať tak, aby bola právu, ktorého porušenie sa namieta, poskytnutá ochrana v medziach zákonov, ktoré tento článok ústavy o základnom práve na súdnu ochranu vykonávajú ([čl. 46 ods. 4](#) ústavy v spojení s [čl. 51 ods. 1](#) ústavy).

11. Reálne uplatnenie základného práva na súdnu ochranu predpokladá, že účastníkovi súdneho konania sa táto ochrana poskytne zákonom predpísaným procesným postupom, v zákonom predpokladanej kvalite, pričom výklad a používanie príslušných zákonných ustanovení musí v celom rozsahu rešpektovať základné právo účastníkov na súdnu ochranu podľa [čl. 46 ods. 1](#) ústavy a právo na spravodlivý proces podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Výklad a aplikácia zákonných ustanovení zo strany všeobecných súdov musí byť v súlade s účelom základného práva na súdnu ochranu, ktorým je poskytnutie materiálnej ochrany zákonosti tak, aby bola zabezpečená spravodlivá ochrana práv a oprávnených záujmov účastníkov konania. Aplikáciou a výkladom týchto ustanovení nemožno obmedziť toto základné právo v rozpore s jeho podstatou a zmyslom.

12. Súčasťou procesných záruk spravodlivého rozhodnutia, resp. minimálnych garancií procesnej povahy je taktiež právo na odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany (porov. napr. I. ÚS 350/08, II. ÚS 161/09, III. ÚS 209/04, IV. ÚS 115/03). Pertraktované zásady sa týkajú i rozhodnutí najvyššieho súdu v konaní o riadnych alebo mimoriadnych opravných prostriedkoch, z odôvodnenia ktorých musí byť, bez ohľadu na to, či sa najvyšší súd stotožní a inkorporuje odôvodnenie rozhodnutí inštančne nižších súdov, zrejme, že sa zaoberal a vyjadril k esenciálnym otázkam vzťahujúcim sa na ním prerokúvanú vec a neuspokojil sa bez ďalšieho so závermi inštančne nižších súdov [pozri napr. Helle v. Fínsko, č. 20772/92, rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) z 19. 12. 1997, bod 60; Rajkovič v. Chorvátsko, č. 50943/99, rozhodnutie ESLP z 3. 5. 2001, bod 2].

13. Ústavný súd však v súlade so svojou konštantnou judikatúrou zdôrazňuje, že v zásade nie je oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory príslušného orgánu verejnej moci (t. j. aj najvyššieho súdu), ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu vo veci samej, ani preskúmať, či v konaní pred orgánmi verejnej moci bol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu príslušný orgán verejnej moci vyvodil. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách (porov. I. ÚS 17/01, II. ÚS 137/08,

III. ÚS 328/08, IV. ÚS 11/2010). Ústavný súd teda nie je prieskumným súdom a úlohou ústavného súdu nie je suplovať orgány verejnej moci, ktorým prislúcha interpretácia zákonov v rámci ich právnym poriadkom upravenej pôsobnosti a právomoci. Z ústavného postavenia ústavného súdu vyplýva, že môže preskúmať len také rozhodnutia orgánov verejnej moci, prostredníctvom ktorých došlo k porušeniu základného práva alebo slobody, resp. také, kde k porušeniu základného práva alebo slobody došlo v konaní, ktoré vydaniu samotného rozhodnutia predchádzalo. Skutkové a právne závery príslušného orgánu verejnej moci môžu byť teda predmetom kontroly vtedy, ak by vyvedené závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (porov. I. ÚS 12/05, II. ÚS 410/06, III. ÚS 119/03, IV. ÚS 238/07).

14. Ústavný súd už pri predbežnom prerokovaní sťažnosti považoval za kľúčové posúdenie, či vzhľadom na procesný postup najvyššieho súdu v konaní o dovolaní, spôsob, ktorým najvyšší súd zdôvodnil svoj právny názor, a spôsob výkladu príslušných zákonných ustanovení, ktorými najvyšší súd zdôvodnil svoje rozhodnutie vzhľadom na zistený skutkový stav, nie je sťažnosť zjavne neopodstatnená.

15. O zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu možno hovoriť vtedy, ak namietaným postupom orgánu štátu nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom orgánu štátu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť preto možno považovať tú, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného práva alebo slobody, realnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (porov. napr. I. ÚS 105/06, II. ÚS 66/2011, III. ÚS 155/09, IV. ÚS 35/02).

16. Posudzujúc procesný postup najvyššieho súdu v konaní o dovolaní sťažovateľa, ústavný súd konštatuje, že najvyšší súd vo veci sťažovateľovho dovolania konal zákonom predpísaným (§ 242 a nasl. OSP) procesným postupom. Postup najvyššieho súdu plne korešpondoval so zákonnými požiadavkami kladenými na postup dovolacieho súdu

a požiadavkami kladenými čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru na procesný postup všeobecného súdu.

17. Z formálneho hľadiska nemožno napadnutému uzneseniu najvyššieho súdu pre účely posudzovania dodržania dikcie čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru nič vytknúť. Napadnuté uznesenie spĺňa požiadavky vyplývajúce z príslušnej zákonnej reglementácie (najmä § 155 ods. 1, § 157 ods. 1 a 2 a § 167 ods. 1 a 2 OSP) formálnej kvality rozhodnutia najvyššieho súdu tejto procesnej formy.

18. Čo sa týka skutkových a právnych záverov, a teda aj interpretácie a aplikácie ustanovení Občianskeho súdneho poriadku o dovolaní a zastavení konania dovolacím súdom a aj odôvodnenia napadnutého rozhodnutia, ústavný súd uzatvára, že najvyšší súd nijako nevybočil z medzí určených čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru. Najvyšší súd ústavne akceptovateľným spôsobom odôvodnil skutkové zistenia a svoj právny názor, aplikoval a interpretoval príslušné právne normy Občianskeho súdneho poriadku v súlade s ich znením, obsahom i duchom a závery najvyššieho súdu obsiahnuté v napadnutom rozhodnutí je následne potrebné považovať za výraz autonómneho rozhodovania najvyššieho súdu v konaní o dovolaní. Postup a napadnuté uznesenie najvyššieho súdu je ústavne konformné, nie je svojvoľné (arbitrárne) alebo ústavne neudržateľné pre zjavné pochybenia alebo omyly v posudzovaní obsahu aplikovanej právnej úpravy.

19. Z uvedených dôvodov ústavný súd sťažnosť odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 24. júna 2014